

АЛЛА СТЕПАНІВНА ЛИТВИНКО (до 50-річчя від дня народження)

Литвинко Алла Степанівна – доктор історичних наук, відомий в Україні та за кордоном спеціаліст у галузі історії науки і техніки, еволюції статистичної фізики в Україні в контексті розвитку світової науки, історії наукових шкіл в Україні, історії НАН України, концептуальних засад сучасного природознавства, впровадження історико-наукових курсів у вищу школу.

А. С. Литвинко народилася 31 березня 1964 р. у Кіровограді. У 1986 р. з відзнакою закінчила механіко-математичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, після чого працювала інженером-програмістом Спеціального кон-

структорського бюро математичних машин і систем Інституту кібернетики НАН України. З 1989 р. працює у відділі історії науки і техніки Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, де пройшла шлях від аспіранта до провідного наукового співробітника, закінчила аспірантуру (1991) та докторантуру (2006). У 2008 р. їй було присуджено наукове звання старшого наукового співробітника за фахом «Історія науки й техніки».

Протягом своєї професійної діяльності Алла Степанівна брала участь у розробці планових тем відділу історії науки і техніки «Хроніка Національної академії наук України», «Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті», «Фундаментальні ідеї та теорії сучасного природознавства (історико-культурний та світоглядний контекст)», «Історія природознавства на Україні: наукові школи, пріоритети у світовому контексті». Одержані нею наукові результати було узагальнено в кандидатській дисертації «Історико-науковий аналіз формування та розвитку київської школи математичної та теоретичної фізики М. М. Боголюбова» (1997), присвяченій дослідженню феномена виникнення та діяльності в Україні потужного колективу вітчизняних фізиків та математиків, керованого академіком М. М. Боголюбовим, у галузі теорії нелінійних коливань, статистичної фізики, квантової теорії поля та теорії елементарних частинок, та у докторській дисертації «Становлення та розвиток статистичної фізики в Україні (30–60-ті рр. ХХ ст.)» (2009), в якій піддано історико-науковому аналізу генезис та еволюцію в Україні ймовірнісних уявлень як основи формування нової еволюційної наукової картини світу та результати діяльності в цій галузі вітчизняних учених, інститутів, університетів і наукових шкіл. Ініціативною роботою А. С. Литвинко стало проведення інтерв'ювання та збору спогадів провідних вчених, які стояли біля джерел фізики в Україні.

Нині А. С. Литвинко – автор 90 наукових праць у вітчизняних та зарубіжних виданнях, серед яких 2 одноосібні монографії: монографія обсягом 20 авторських аркушів «Микола Миколайович Боголюбов та статистична фізика в Україні», яка вийшла у видавництві «Академперіодика» у 2009 р. до 100-річного ювілею вченого та була відзначена III Премією на 13 Всеукраїнському конкурсі «Мистецтво книги України» (2010), а також монографія обсягом 12 авторських аркушів «Становлення статистичної фізики в Україні. 30–40-рр. ХХ ст.» А. С. Литвинко є також

автором розділів у колективних монографіях «Наукова еліта України» (2012) та «Національна Академія наук України. 1918–2013. Хронологія» (2013).

Водночас з науковою роботою А. С. Литвинко веде громадську та науково-організаційну діяльність, систематично пропагує поглиблене вивчення історії науки і техніки в навчальних закладах, що дозволяє суттєво підняти якість фундаментальної освіти. Вона є співавтором курсу лекцій «Історія розвитку основних фізичних уявлень» для студентів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», плану-проспекту підручника для вищих навчальних закладів «Історія природознавства», науково-методичної праці. Організує конференції з історії науки і техніки для студентської та аспірантської молоді. За її активної участі у 2002 р. ЦДПН ім. Г. М. Доброва НАНУ спільно з Міністерством освіти і науки було проведено семінар з питань викладання історико-наукових дисциплін у вищій школі.

Як науковець Алла Степанівна користується авторитетом у колективі та за його межами. Тривалий час вона виконувала обов'язки вченого секретаря Всеукраїнського семінару з історії науки та відповідального секретаря періодичного збірника «Нариси з історії природознавства і техніки», двічі відзначалась стипендією Президії НАН України, у 2008 р. була нагороджена Почесною грамотою Президії НАН України. Працювала експертом Вищої атестаційної комісії України. Регулярно консулює молодих вчених і є науковим керівником аспірантів.

А. С. Литвинко входить до двох міжнародних наукових товариств – Міжнародного комітету з історії технології та Європейського товариства історії науки, регулярно бере участь у міжнародних конференціях як запрошений експерт. Свої наукові результати вона доповідала на Міжнародному конгресі з історії науки і техніки, Конгресах міжнародного комітету з історії технології, Конференції Європейського товариства історії науки, Конгресі Європейської фізичної освітньої мережі, Міжнародній Літній школі з історії науки, науково-методичних конференціях «Сучасні проблеми науки та освіти», Міжнародних київських симпозіумах з наукознавства, які відбулися в Україні, Росії, Мексиці, Болгарії, Німеччині, Швеції, Великій Британії, Данії, Австрії, Угорщині. Така діяльність сприяє плідним науковим контактам, поширенню інформації щодо наукових результатів, одержаних в Україні.

Редакційна колегія